

NOVA GORICA • Igralec Ivo Barišič bo drevi v **novogoriškem gledališču**, kjer je ustvaril dolgo vrsto nepozabnih vlog, prejel tantadruja za življenjsko delo

“Kaj vse je prišlo iz tega malega kraja!”

Kraj izbere on: Ivo Barišič, ki bo drevi na velikem odru **Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica** prejel tantadruja za življenjsko delo, odgovarja ob kavi na trgu v Solkanu, s pogledom proti dvorani, kjer se je začelo ...

• ANDRAŽ GOMBAČ

• Pred tremi meseci ste v Kranju prejeli prvo nagrado Ita Rina za življenjsko filmsko delo, v četrtek pa vam bodo v Novi Gorici izročili še tantadruja za življenjsko delo v gledališču. Je to torej vaše leto?

“To leto zame ni koronsko, ampak kronsko. Kronajo me kar dvakrat v enem samem letu! Po drugi strani pa me spreleti srh, kadar slišim ‘za življenjsko delo’. Kot da bi moral zaključiti, čeprav še zmeraj lahko delaš. Obenem moram povedati, da sem nekaj gledaliških ponudb odklonil. Če bi igral v predstavi, bi bil vezan na teater, ne bi mogel potovati. Premieri sledijo ponovitve, čakati bi moral, kdaj bo predstava ...”

• Kam pa želite potovati?

“V Azijo. Vsako leto grem. Tam imam tudi prijatelje.”

• Azija je velika. Kam hodite?

“Na Tajsko, v Vietnam, Laos, Kambodžo, tudi na Kitajsko sem šel ... Tajska je odskočna deska. Tam živi prijatelj, Slovenec. Zdaj je slučajno tu, pred korono je prišel in potem ni mogel več nazaj. Spoznala sva se, ko je kot oblikovalec delal v našem gledališču. Ko sem ga pozneje srečal, mi je povedal, da živi v Bangkoku. Takrat sem ravno bral Houellebecqov roman *Platforma*, ki se dogaja tudi na Tajskem. Zanimalo me je, pa me je povabil, naj pridem na počitnice. Zbral sem denar in med poletnimi počitnicami res odpotoval. Ko prideš iz zaselka v naši deželici v petnajstmilijonsko mesto ... Kakšne razlike so to! Tam

življenje mrgoli, ne ustavi se. In srečaš ljudi z vsega sveta, to je kozmopolitsko mesto. Azija je magična, privlači veliko ljudi.”

Med Plešasto pevko so ploskali in cepetali

• V intervjujih običajno poveš, da vas je v gledališče pripeljala “nenavadna pot”.

“Tako je, in ostajam pri tej izjavi, več ne povem. Tako sem se odločil in ne odstopam. Lahko pa rečem: velik poklon velikemu Jožetu Babiču, ki je naredil vse, da je ta teater postal profesionalni. In velik poklon njegovemu nasledniku Sergiju Pelhanu, dolgoletnemu direktorju, ki mu je uspelo marsikaj, znal je z denarjem, bil vmes še minister za kulturo ... Nadaljeval je obdobje, ki mu pravim zlato obdobje mojega teatarskega življenja. Ustvarili smo veliko izvrstnih predstav in s *Plešo* odkrili še svet, z njo veliko prepotovali. To so velike stvari. Pomislite, kaj vse je prišlo iz tega malega kraja!”

• Ionescova *Plešasta pevka*, ki jo je Vito Taufer režiral leta 1995, je fenomen, ki ostaja v spominu mnogim.

“Naredil jo je z ekipo, ki je zatem postala njegova stalna v našem gledališču.”

• Ob vas sta bila še v več predstavah Iztok Mlakar in Radoš Bolčina.

“Tako je. Velike zasluge ima Sergij Pelhan, ki je razumel mlade režiserje, jih podpiral.”

• V *Plešasti pevki* ste navduševali kot gospa Smith. Ste jo oblikovali po kakem mo-

delu?

“Ne, sem pa kar hitro ujel Vitovo misel. On je namreč hodil po dvorani, ni govoril, tih je bil. Domneval sem, da čaka - da se bo odprlo nebo. (nasmešek) Madona, ima živce, sem si rekel. Tu in tam nas je usmeril s samo nekaj stavki, ampak puščal nam je odprto pot. Če si kaj rekel, je prisluhnil, ni zaostroval, ni zapiral vrat. Proti koncu je bilo seveda treba narediti selekcijo predlogov ... Kako sem oblikoval gospo Smith? Med študijem sem včasih sedel v lokal in opazoval ženske. Zanimalo me je, kako sedajo.”

• Kadar so v petah in krilu?

“Ja, opazil sem, da sedejo povsem drugače kot moški. Mi mahedramo, pademo na stol, one pa imajo ... nek svoj princip. Zanimivo je, kako gledajo svoje noge, stegna, kolena, kako na sedišče položijo zadnjico, neverjetno! Hotel sem naštudirati ta obred. Zabaval sem se.”

• Gospo Smith ste odigrali tudi z nekakšnim žlahtnim patosom.

“Tako sem si predstavljal tečno staro Angležinjo, ki ni ma več česa povedati, razen tistega svojega: ‘Jedli smo juho ...’ Kakšen stavek je to?! Genialen! Ionesco je bil genij, z običajnimi stavki je dosegel, da je bilo vse skupaj neobičajno, zanimivo. In komično! Ni sem mogel verjeti, kako se ljudje režijo, kako jih to provocira, prepriča. Spominjam se nekega gostovanja. Na tisto predstavo ni prišlo veliko ljudi, ampak nekaj že. Med našo igro so začeli vstajati in zapuščati dvorano. Mi pa se nismo ustavili, predstavo smo peljali do konca. Gledalci, ki so ostali z nami, so na koncu vstali in ploskali. V Južni Ameriki niso samo ploskali, ampak tudi cepetali od navdušenja.

Resnična je tudi anekdota, ki sem jo pred kratkim opisal v vaši časopisni prilogi *Tantadruj* - v Buenos Airesu je nekdo po predstavi res vprašal, kje je najstarejša igralka, ali se nam bo pridružila.”

• **Baje ste Plešasto pevko hoteli igrati tudi na Ionescovem grobu v Parizu?**

“Res je, to je bila moja nora ideja. Obiskal sem tako Ionescov kakor Beckettov grob. Na prvem sem povedal nekaj teksta iz *Pleše*, na drugem pa nekaj iz Beckettovega *Konca igre*, ki smo ga prav tako igrali v Taufferjevi režiji. Vitu sem predlagal celo, da bi to predstavo igrali na nogometnem igrišču v Novi Gorici in jo projicirali na ogromna platna. Nora ideja, vem, in drago bi bilo, ampak bila bi tudi atrakcija. Mislím, da je *Konec igre* najbolj uspel v Delamarisovi tovarni v Izoli, med stroji. Vonjalo je po ribah, po motornem olju ... Čuden prostor. Tisto predstavo imam v lepem spominu.”

• **Med *Koncem igre* ste vseskozi sedeli, za povrh ste bili slepec, oči ste imeli preplepljene s trakom v barvi kože.**

“Slepoto bi lahko nakazali tudi s sončnimi očali, tudi brez bi šlo, ampak sem Vitu predlagal zalepljene oči. Naj bom res v temi! Izkušnja je bila nenavadna, saj ima igralec oprijemljive točke: zdaj stopim do tistega stola, povem ta in ta stavek ... V temi pa se nimaš česa oprijeti. Vito je strogo vztrajal, da se ne smem premikati. Na trenutke je bilo mučno. Včasih so mi noge otekle, ker sem tako dolgo sedel pri miru, pa čeprav sem imel za kaki dve številki prevelike čevlje. Vse je otrpnilo, celotno telo, s stola sta me morala dvigniti tehnika. Zame je to največja predstava, celo večja od *Pleše*. Morda zaradi brezizhodnosti ... Je zelo sodobna, prav za ta čas. Zdi se, da smo v brezizhodnih razmerah, vse popušča, morale ni več, s to pandemijo smo se znašli v nekakšnem postapokaliptičnem svetu. Tudi odnosi so se spre-

menili. Ljudje, ki smo se vajeni objemati, se zdaj pozdravljamo s pestmi, s komolci, z nogami. Kje smo, kam gremo, kaj bo s tem svetom?”

• **Zaukazana oddaljenost med ljudmi in lani celo karantena sta še posebej prizadeli gledališče.**

“Brez občinstva ni gledališča! Potrebuješ odziv. Neverjetno, kako ti smeh iz dvorane pomaga, da lahko brodiš po tem oceanu. Prej je občinstvo predstave doživljalo skupinsko, zdaj pa je to precej intimno, samotno početje - gledalec na levi je dva metra stran od tebe, tisti na desni tudi, sediš sam, vsi presstrašeno gledamo na oder ...”

• **... za povrh maskirani ...**

“Nekako zombijejski smo vsi. Bomo videli, kaj se bo izcimilo. Pravim, da je včasih potreben tak vmesni čas. Plasti se olupijo kot pri čebuli, ostane srčika, ki pomeni napredek. Verjamem, da bo tako tudi tokrat. Upam.”

Za začetek 40 predstav v samo dveh tednih

• **Slepca niste igrali samo v *Koncu igre*, ampak tudi v Barnesovi komediji *Ni tako slabo kot zgleda* v režiji Jaše Jamnika. S kolegom Jožetom Horvatom ste v eni od treh enodejank igrali še nesrečnika s spastično cerebralno paralizom, ki ju Branko Završan v vlogi mojstra uči borilnih veščin. Pol ure ste se tresli, se z roko topli po prsih, Horvat je za povrh še jecljal ...**

“Ko smo gostovali v Kopru, so nas z Debelega rtiča prišli gledat otroci s posebnimi potrebami. Gledali so z navdušenjem, po predstavi pa so prišli na oder in naju prijemali - imeli so naju za sebi enaka. Tako sem to dojel. Pretresljivo srečanje. Že med delanjem predstave so nas študijsko peljali v Staro Goro. Spomnim se tudi, kako nas je Mile Korun včasih peljal v Idrijo. Šli smo v psihiatrično bolnišnico, opazovali ... Ampak moram reči, da to zelo slabo prenašam.

Nisem tip človeka za take reči. Ko smo nekoč gostovali na Poljskem, smo šli ogledat Aushwitz.” (premolč)

• **Vas je prizadelo?**

“Ko sem stopil v prostor in zagledal ogromen kup očal ... ni šlo več. Stopil sem ven. Ne prenašam. Zlasti mi je hudo ob ubogih otrocih. Prvič sem se z njimi srečal v Stari Gori. S soigralko Metko Franko sem tam gostoval z otroško predstavo. Med otroki je bila tudi temnopolta punčka, bil je čas neuvrščenih. Prišla je k meni ... Potreboval je objem, toplino. Potem sem jo še obiskoval ... Je bilo hudo. Bila je tako prijetna, luštkana, ampak z njo ni bilo vse v redu. To slabo prenašam. Tudi v Kambodži nisem zdržal, ko so mi v šoli pokazali prostor, ki je služil kot mučilnica. To ni zame, ne gre.”

• **Je bilo kdaj mučno tudi poglobljanje v vlogo?**

“Ne spomnim se, da bi bilo. Sem pa dvema režiserjema povedal, da z njima ne bom več delal. Hotela sta, da v predstavi naredim nekaj, kar se mi je zdelo preprosto preneumno. Dobro, sem rekel, bom to opravil, ampak potem ne želim nikoli več sodelovati. Z veliko režiserji pa sem zelo rad delal. Seveda z Vitom, s katerim smo zelo dobro naredili tudi Beckettovo igro *Čakajoč Godota*. Premiera je bila na Primorskem poletnem festivalu, na Sečoveljskih solinah. Večkrat me je zasedel tudi Diego De Brea. Sodelovala sva pri Ionescovi igri *Kralj umira*, pri Cankarjevem *Pohujšanju v dolini šentflorjanski*, pri Schimmelpfennigovi *Arabski noči* in pri Doktorju *Faustu* Christopherja Marlowa. Dobro je, če ti režiser verjame, zaupa. In pokaže oprimke, po katerih lahko splezaš više in više ... Kot naša zlata olimpijka Janja Garnbret! Tudi v teatru plezamo, skupaj. Pomembno je medsebojno zaupanje. Zelo sem se razumel z Miletom Korunom, včasih sva šla po

vaji tudi na kosilo. Vedno mi je bil zanimiv, z vsemi svojimi idejami. In zelo mi je zaupal, kljub moji mladosti. Veliko predstav je bilo ... V lepem spominu imam tudi igro hrvaške avtorice Nine Mitrović *Ta postelja je prekratka* v režiji Ivane Djilas. Občinstvo je sedelo okrog prizorišča, igrali smo na sredini. Tisto je bilo res fajn, tudi v Splitu so nas dobro sprejeli, se spomnim.”

• **Začelo pa se je leta 1969 s *Pepelko*, drži?**

“Tako je, režiral je Janez Povše, Pepelka je bila Teja Glažar, jaz pa princ Dobromil. Igrali so še Matjaž Turk, Jerica Mrzel in drugi. Že v prvih 14 dneh smo odigrali 40 predstav.”

• **Po večkrat na dan?!**

“Seveda, po trikrat. To je bil čas pionirstva. Tehniki so takrat s sabo vozili gašper, ki so ga zakurili, preden so postavili sceno. Da se je malo segrelo. Garderobo smo včasih imeli kar zadaj na odru. Igrali smo vsepovsod, bili smo mladi, navdušeni ... Jože Babič je znal to navdušenje še krepiti. Pravim mu veliki mag. Ne samo njemu in Pelhanu, hvaležen sem tudi drugim - soigralkam in soigralcem, dramaturginjam, režiserjem, celotnemu gledališkemu aparatu, tehniki, garderobi ... In seveda občinstvu. Nekateri to gledališče spremljajo že od časov, ko je bilo še v Solkanu.”

• **Staro solkansko dvorano imate v zelo lepem spominu tako igralci kakor gledalci.**

“Bila je intimna, imela je svoj šarm. Imela je marsikaj, tudi čudno zamaknjen oder, ki pa so ga režiserji hitro pogruntali in delali imenitne predstave. Spomnim se Barnesovih *Rdečih nosov* v režiji Dušana Mlakarja. Odlična je bila, dobili smo Borštnikovo nagrado za najboljšo predstavo v celoti. Solkanska dvorana je res imela šarm, a potem smo se preselili v nov teater s fenomenalnim odrom. Po

mojem je to najlepša dvorana v Sloveniji.”

• **Novogoriškemu gledališču ste vseskozi ostali zvesti. Vas res nikoli ni mikalo, da bi šli drugam?**

“Ko sem imel punco v Mariboru, sem bil v dilemi. Takrat še ni bilo avtoceste, zdaj si pa predstavljajte: zvečer sem šel po predstavi v Maribor, naslednje jutro pa sem že moral biti na vaji. Torej sem bil pri njej v Mariboru morda vsega tri ure. Ampak ko si mlad, so take norosti dobrodošle.”

Odnehati na vrhu

• **Ob upokojitvi pred sedmimi leti ste nehali igrati v gledališču in zablesteli v filmu ...**

“Kot rečeno, gledališke ponudbe odklanjam. Poglejte športnike. Mislim, da bi morali odnehati, ko dosežejo vrh in določena leta. Nekateri pa še kar nadaljujejo in propagirajo. Podobno je včasih v gledališču. Spomnim se, kako sem tu, v solkanski dvorani, nekoč gledal že zelo starega igralca, obdanega z mladimi kolegi. Mučno je bilo opa, kako očitno zaostaja - z reakcijami, z govorom, z vsem. Takšnega srhljivega umiranja na očeh drugih si nisem hotel privoščiti. Rekel sem si: zaključim s teatrom! Če me bo kdo poklical za film, v redu. Če me ne bo, me pač ne bo. Imel sem srečo ... Nagrada Ita Rina za življenjsko delo v filmu je padla z neba. Nisem mogel verjeti, sploh se nisem zavedal, koliko sem igral v filmih, ničesar si nisem beležil. Vseh filmov niti nisem videl. Marcel Štefančič, jr., ki je ob nagradi napisal monografijo o mojem filmskem delu, mi je govoril tekste mojih vlog: v tistem filmu si rekel to in to ... Samo debelo sem ga gledal. Neverjetno, kakšne povezave vse vleče v knjigi, kaj vse opazi. Naštel je 33 vlog, potem pa sva ugotovila, da so še tri več.”

• **Največje ste pred petimi leti odigrali v *Komediji solz*, celovečernem prvencu letos umrlega Marka Sosiča. Z njim ste se ujeli že pred tremi desetletji, ko je bil umetniški vodja novogoriškega teatra. V dnevniški knjigi *Tisoč dni*, dvesto noči piše tudi o vašem prijateljstvu ...**

“Res je, hitro sva se ujela. Potem sem na njegovo povabilo delal tudi v Trstu, sodelovala sva na radiu in končno še v filmu. Prijateljvala sva, se srečevala na pol poti, on je krenil iz Trsta, jaz iz Nove Gorice, dobila sva se v Sesljanu, se sprehajala ob morju, se pogovarjala ... Ker je končal filmsko režijo v Zagrebu, sem drezal vanj, ga spraševal, kdaj bo končno posnel film. In res, nekega dne je prišel: ‘To sem napisal, preberi in mi povej, ali bi igral.’ Pristal sem, nakar sva začela delati na scenariju. Vozila sva se na Lokve, kjer mu je bilo zelo všeč, v zelenju, miru, tišini. Najprej je načrtoval, da bo moj lik govoril knjižno slovenščino. Ampak sem mu rekel, da bi bilo bolje, če bi šel v pogovorni jezik, morda celo mešanico tržaškega in goriškega narečja. Pristal je, nakar sva scenarij predelala ... Film je bil žal nekoliko spregledan, a je na neki način vizionarski.”

• **Zaradi glavnega lika, nergavega invalida, polnega sovraštva, ksenofobije?**

“Seveda. Poglejte, kaj se dogaja v družbi. Izgubili smo kompas, vsi. Pa so napovedovali, da bo iz Slovenije nastala druga Švica.”

• **Skleniva s teatrom. Res ne dopuščate možnosti, da boste še kdaj igrali v gledališču?**

“Ne. Ne. Ne. Bom pa z veseljem še delal pri filmu, če bo še priložnost. Pravkar me vabijo na interno projekcijo novega mladinskega filma *Vesolje med nami*, v katerem sem odigral slepega amaterskega astronoma.”

- Spet slepec?!
"Spet." •

"Bili smo mladi, navdušeni ... Jože Babič je znal to navdušenje še krepiti. Ne samo njemu in Sergiju Pelhanu, hvaležen sem tudi drugim - soigralkam in soigralcem, dramaturginjam, režiserjem, celotnemu gledališkemu aparatu, tehniki, garderobi ... In seveda občinstvu."

"Izvirne kreacije in izrazito samosvoja prezenca"

Ivo Barišič (1949), "nedvomno ena najbolj prepoznavnih primorskih gledaliških osebnosti", je v dolgoletni igralski karieri z "izvirnimi kreacijami in izrazito samosvojo prezenco plemenitil ne samo slovenski gledališki, ampak tudi filmski prostor", so v utemeljitvi tantadruja za življenjsko delo zapisali žiranti Ingrid Kašca Bucik, Nataša Sosič Fabjan in Bine Matoh. "Na gledališki oder je prvič stopil kot princ Dobromil leta 1969, ko je novogoriško gledališče postalo profesionalna institucija.

In nato je bil skoraj pol stoletja dobri in mili Igralec, eden najbolj ustvarjalnih članov Primorskega dramskega gledališča, ki je spričo izjemnih dosežkov umetniškega ansambla preraslo v institucijo nacionalnega pomena."

Drevi ob 20. uri bodo na velikem odru SNG Nova Gorica pred premiero predstave Čriček in temačni občutek podelili še tri tantadruje: za predstavo v celoti, igralsko stvaritev in gledališki dosežek v minuli sezoni.

"Spomnim se, kako nas je režiser Mile Korun včasih peljal v Idrijo. Šli smo v psihiatrično bolnišnico, opazovali ... Ampak nisem tip človeka za take reči. Ko smo nekoč gostovali na Poljskem, smo si šli ogledat Auschwitz. Ko sem stopil v prostor in zagledal ogromen kup očal ... ni šlo več. Stopil sem ven."

Ivo Barišič pred Čadeževo hišo v Solkanu, v kateri je Primorsko dramsko gledališče domovalo do selitve v novo stavbo leta 1994.

FOTO: ARHIV SING NOVA GORICA

Ivo Barišič (sedi) in Radoš Bolčina v Beckettovem Koncu igre, ki ga je v sezoni 1998/99 režiral Vito Taufer.